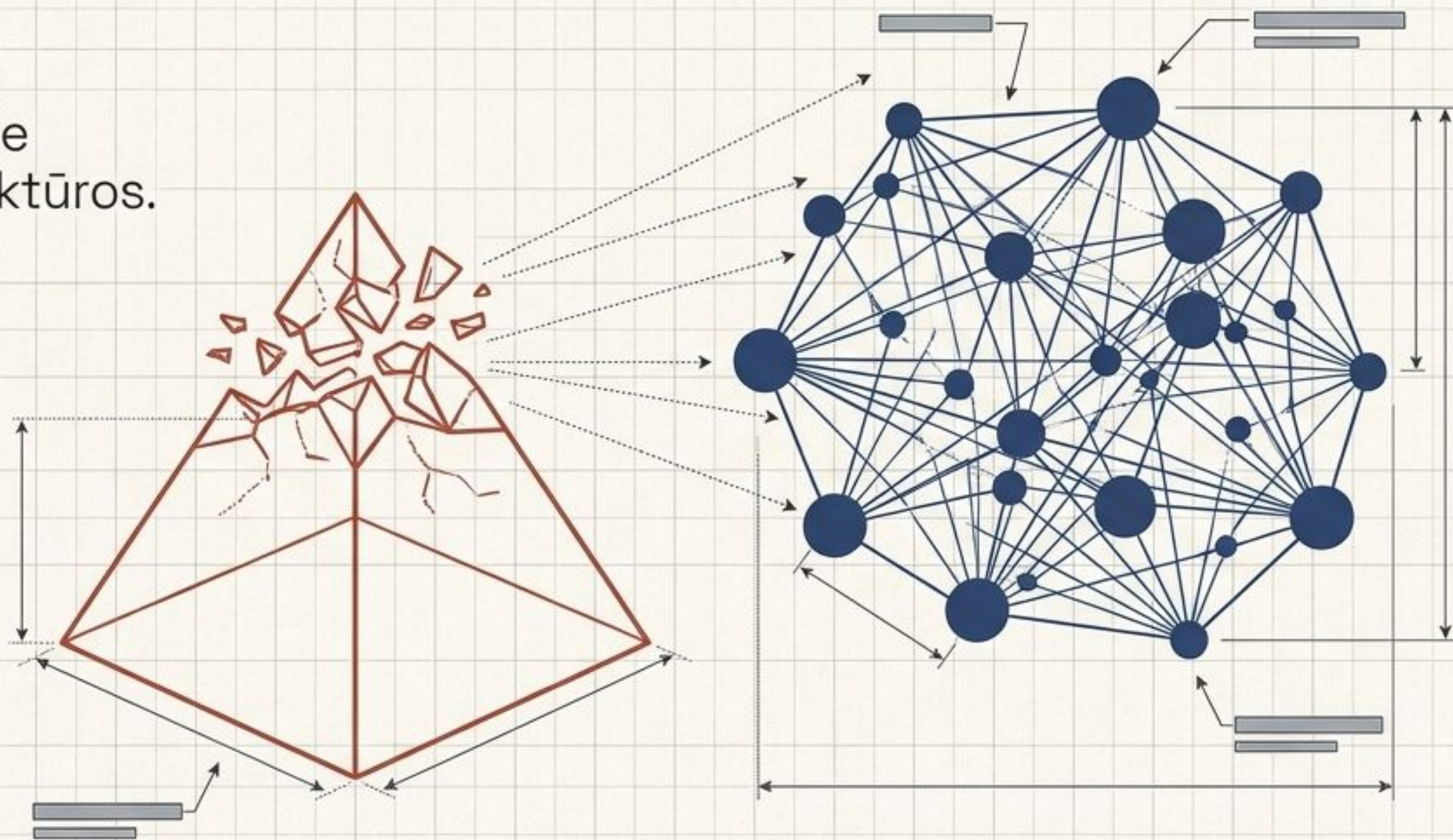

Kai mokytojai nebereikia būti autoritetu

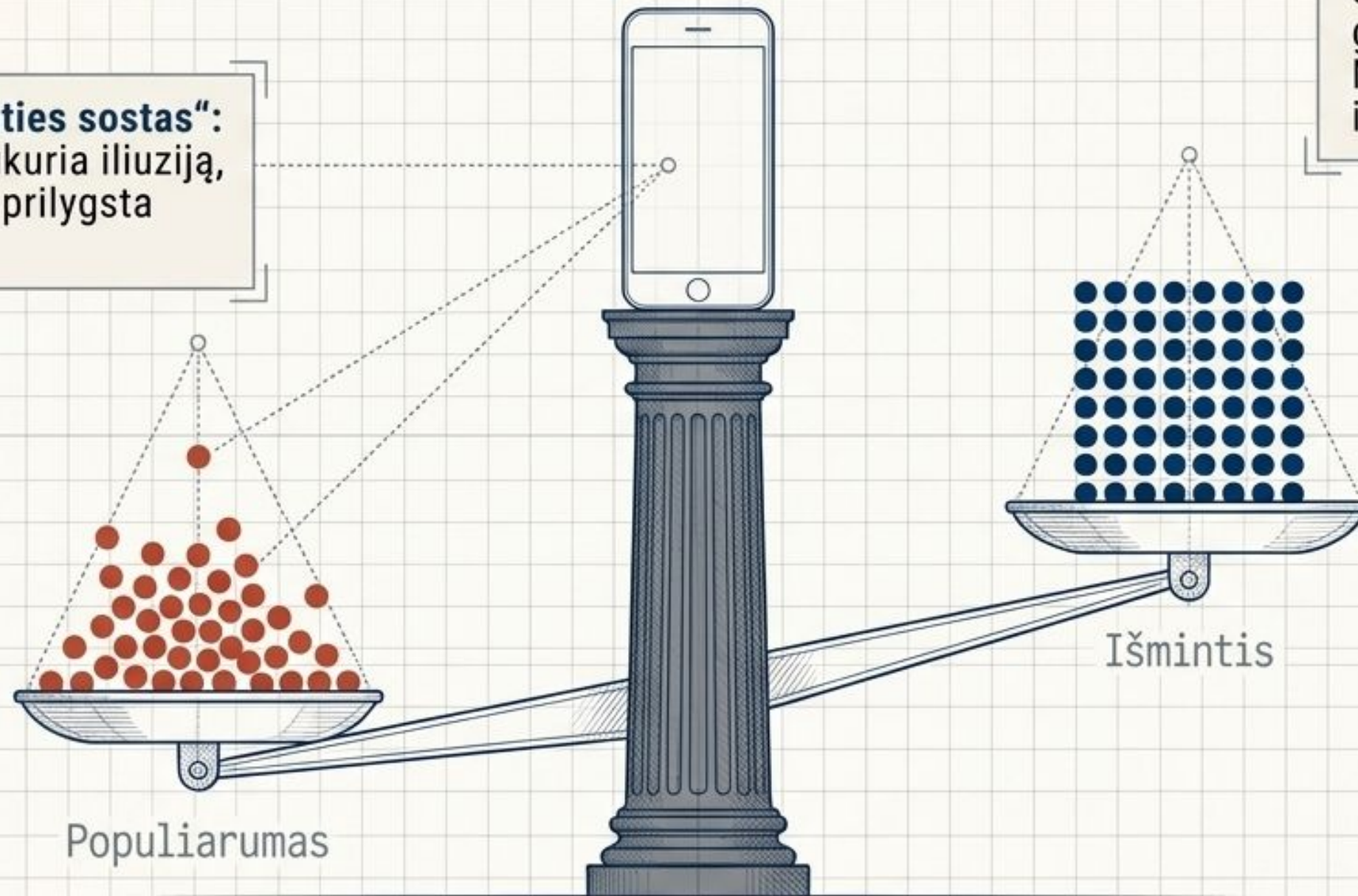
Nuo asmeninės charizmos prie kolektyvinio intelekto architektūros.
V. Toleikio pokalbio analizė.

Autoriteto krizė kyla iš informacinės aplinkos lūžio

Telefonas kaip „išminties sostas“: Informacijos gausa sukuria iliuziją, kad prieiga prie faktų prilygsta žinojimui.

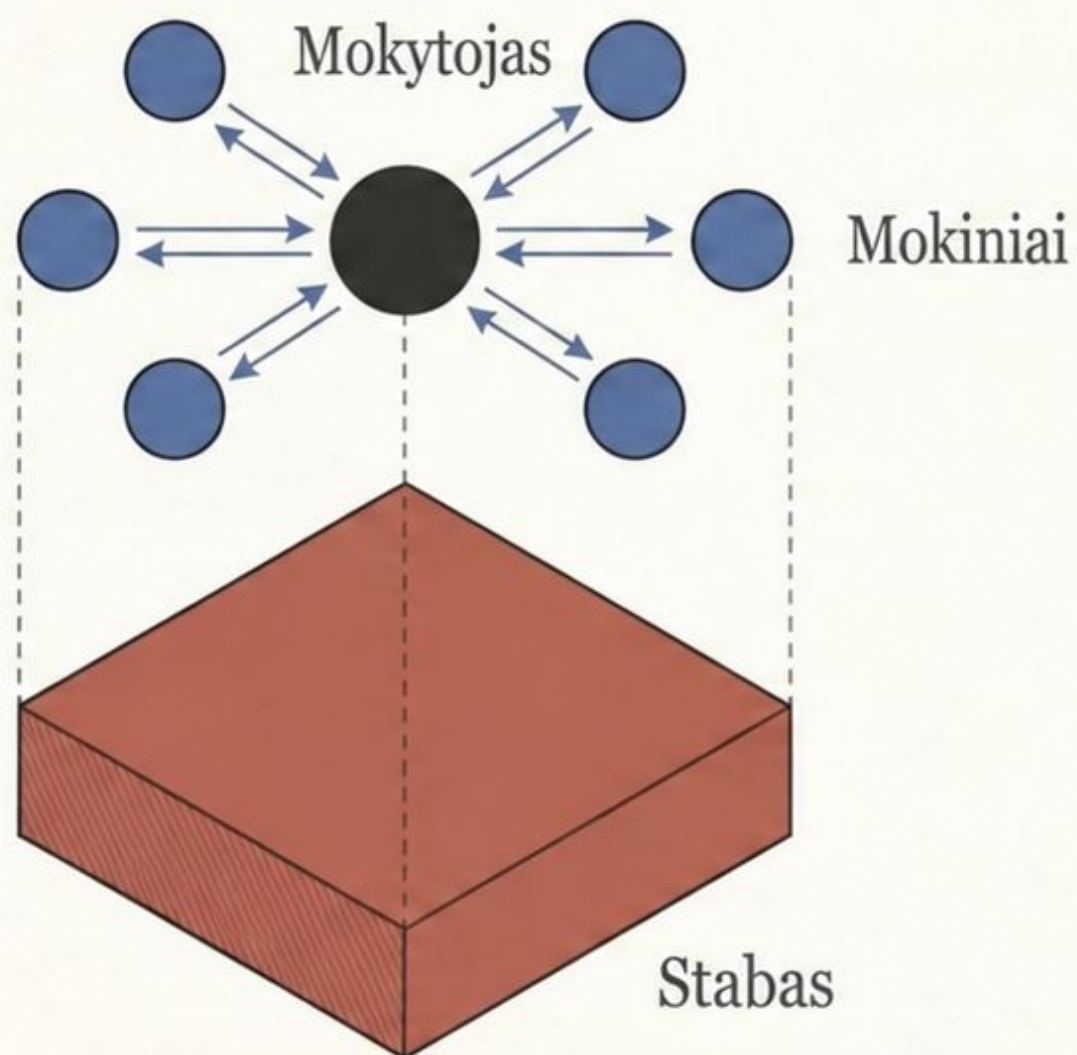
Dėmesio ekonomika: Socialiniai tinklai supainioja kompetenciją su gebėjimu valdyti auditoriją. Mokykla nebegali išlaikyti informacijos monopolio.

Vertybių žirklys: Nors mokytojams siūlomi seminarai, mokykla nesugeba sistemingai parodyti, kuo iš tikrųjų gyvena virtualaus pasaulio keturiolikmetis.

Toleikio poslinkis: Autentiškumas vietoje autoriteto vaidybos

Atsisakymas papildomai stiprinti savo poziciją nekkrytamumo kauke. Ką atveria ši laikysena?

Abipusis mokymasis:

Mokiniai nustoja būti tik ugdymo objektais ir tampa mokytojo „moralės gludintojais“.

Žmogaus ir stabo skirtis:

Galima mokytis iš asmens nepaverčiant jo neklustamu etalonu ir neatmetant jo dėl žmogiško ribotumo.

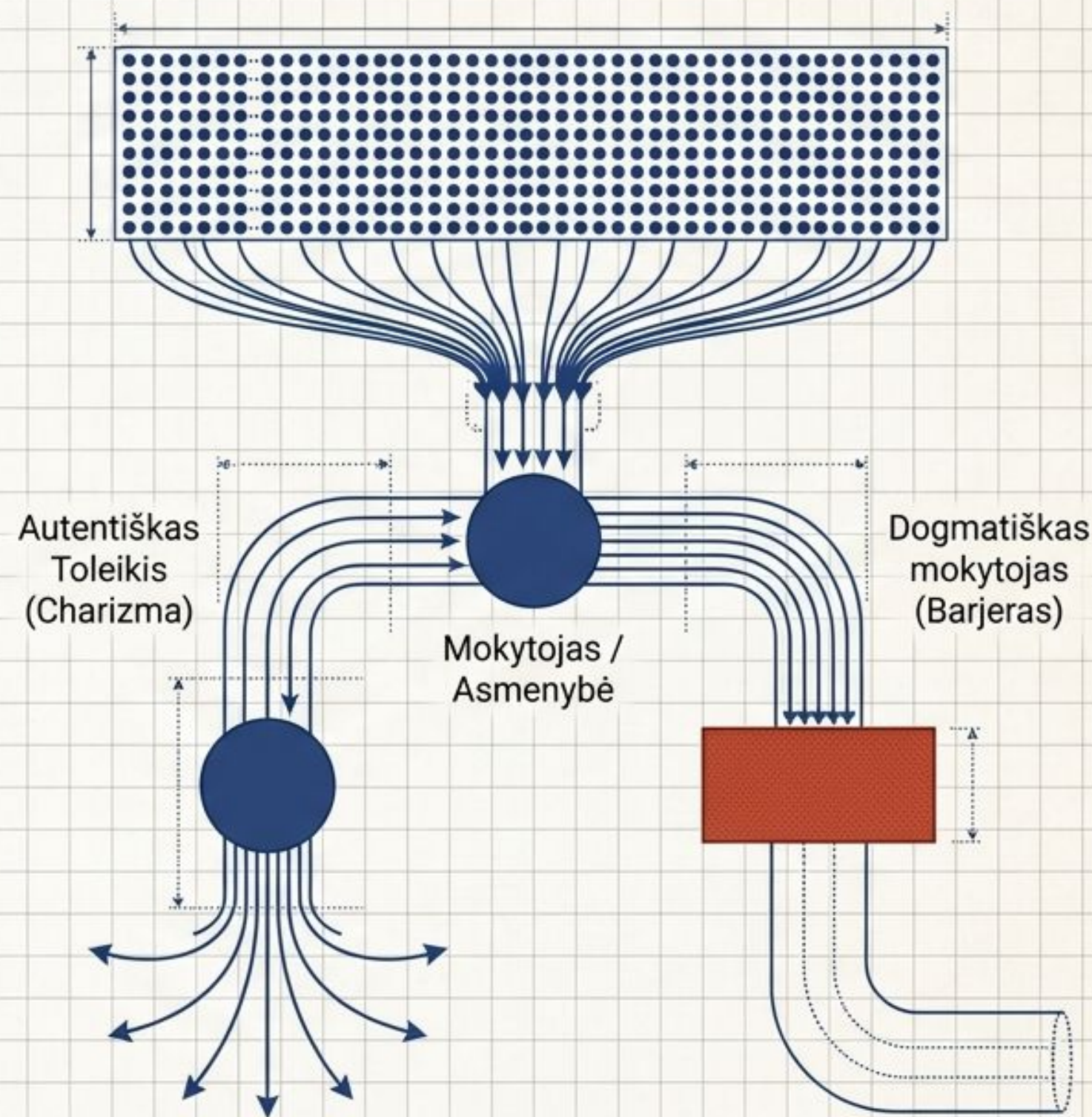
Kritika dėmesio ekonomikai:

Charizma padeda būti išgirstam, tačiau pati savaime neįrodo moralinio patikimumo.

Takoskyra: Kodėl asmeninės charizmos sistemai nepakanka?

Autentiškas mokytojas sukuria humaniškesnę klasę, tačiau edukacinė struktūra lieka priklausoma nuo jo asmenybės.

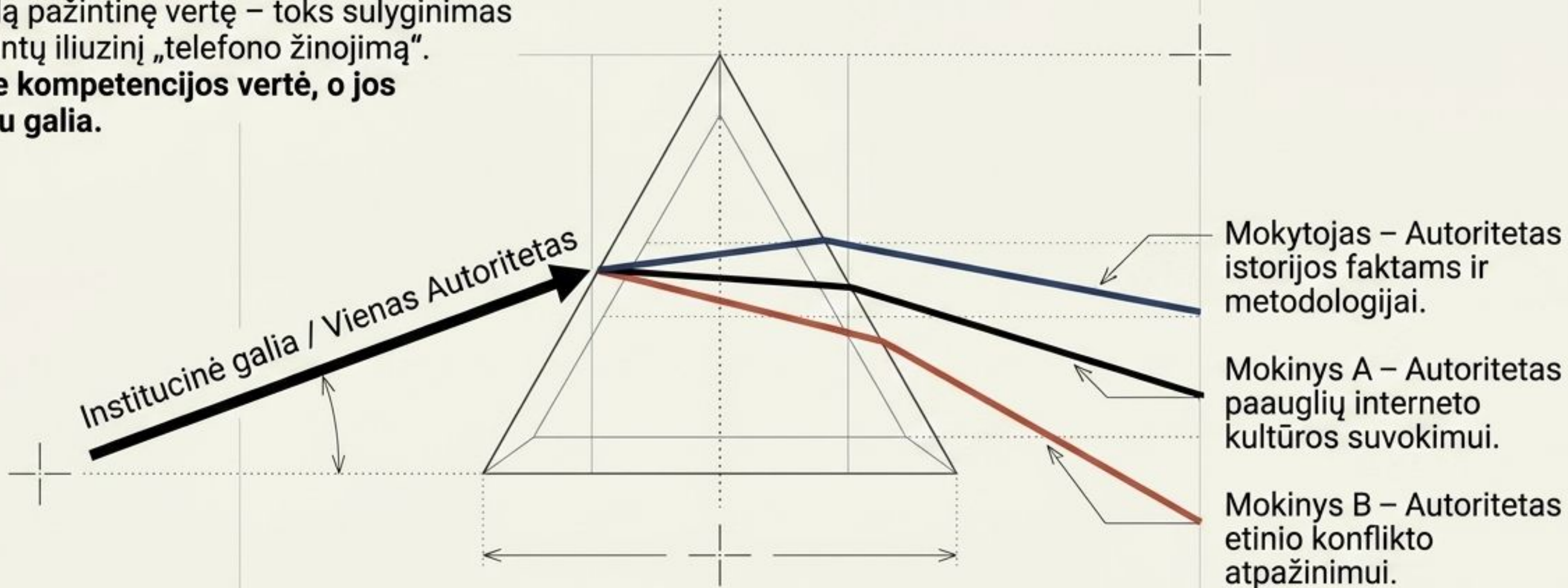
„Autentiškumo nenurodysi ministro įsakymu, o charizma negali tapti visos švietimo sistemos metodu.“

Autoriteto dekonstrukcija: Išskaidymas, o ne panaikinimas

Posthierarchija nereiškia, kad visos nuomonės turi vienodą pažintinę vertę – toks suliginimas tik sustiprintų iliuzinį „telefono žinojimą“.

Keičiasi ne kompetencijos vertė, o jos santykis su galia.

Niekas negauna visuotinio autoriteto visiems klausimams. Kompetencija tampa dinamiška ir teminė.

Klasės evoliucijos matrica: Nuo piramidės prie tinklo

	Tradicinė pradžia (Piramidė)	Humaniška hierarchija (Toleikio modelis)	Kolektyvinis intelektas (Posthierarchija)
Mokytojo vaidmuo	Žinių, vertinimo ir drausmės centras	Nevaidina autoriteto, asmeninis pavyzdys	Pažinimo proceso ir tinklo architektas
Žinių šaltinis	Išimtinai mokytojas ir vadovėlis	Mokytojas, besimokantis ir iš mokinių	Visa bendruomenė ir įvairūs šaltiniai
Grįžtamasis ryšys	Vienkryptis (iš viršaus į apačią)	Abipusis, priklausantis nuo pasitikėjimo	Nuolatinė sistemos funkcija (algoritmas)
Priklausomybė	Nuo pareigų galios	Nuo asmenybės charizmos	Nuo klasės bendradarbiavimo struktūros

Nauja paradigma: Klasė kaip kolektyvinio pažinimo aplinka

Paradoksas: Seminaruose suaugusieji prašo vieno eksperto paaiškinti „keturiolikmečio pasaulį“, nors tiksliausios žinios jau yra pačioje klasėje.

Trūksta ne informacijos. Trūksta architektūros jai surinkti, patikrinti ir paversti bendru žinojimu.

Mokytojai

Mokiniai

Tėvai

Kolektyvinis
Pažinimas

Mokytojo pavardė ar pareigos neturi suteikti teiginiui papildomo svorio – argumentai tikrinami kolektyvinėje sąveikoje.

Posthierarchinės pamokos algoritmas

1. Problema: Formuluojamas klausimas, o ne iš anksto paruoštas atsakymas.

2. Faktų laukas: Mokiniai ir mokytojas teikia šaltinius; patirtis atskiriama nuo faktų.

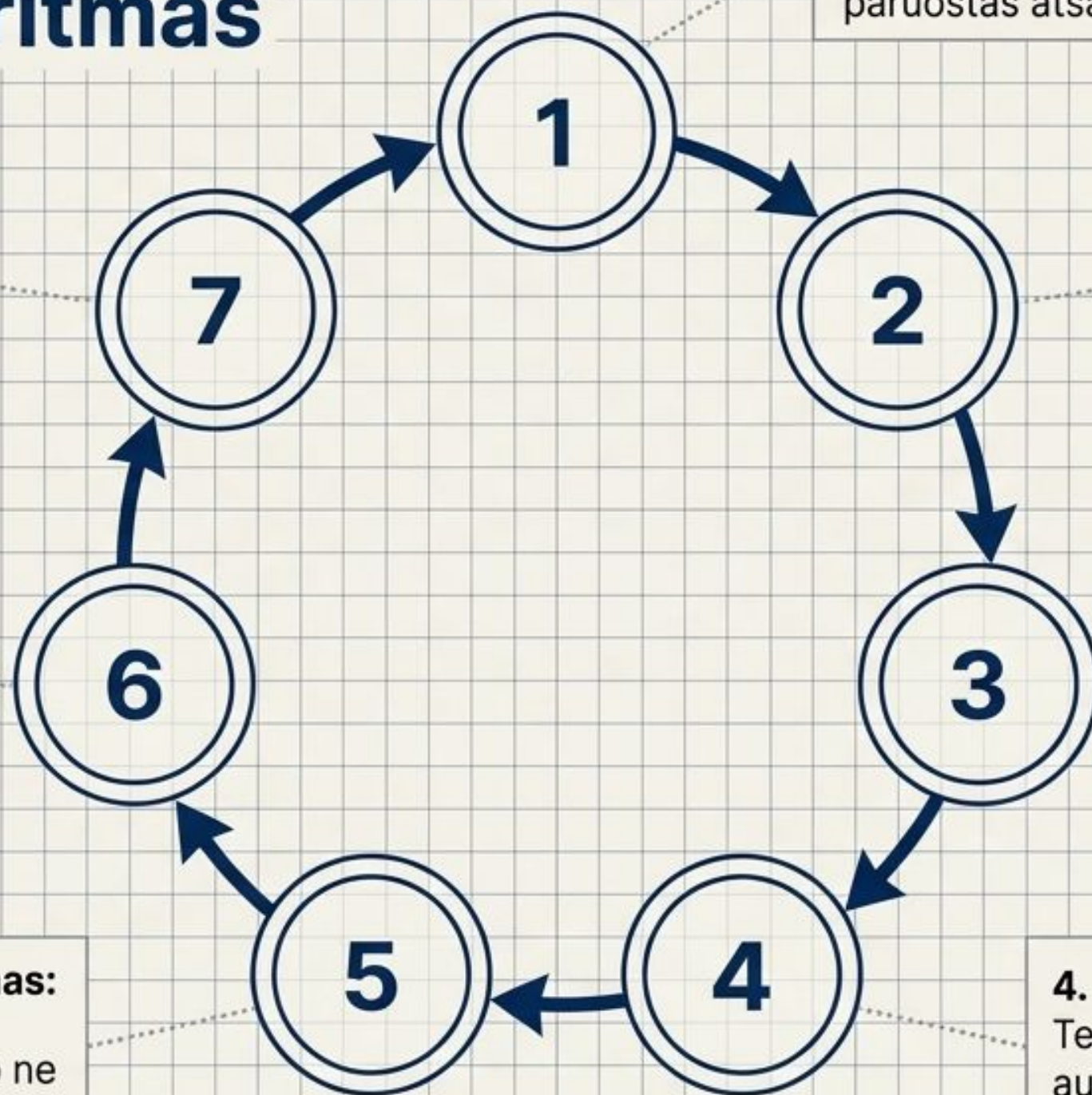
3. Vertinimas: Prieš siūlydamas naują, dalyvis įvertina jau esančias idėjas.

4. Anonimiškumas: Teiginiai vertinami be autoriaus (mokinio ar mokytojo) etiketės.

5. Išminties atpažinimas: Vertinama ieškant kolektyvinės vertės, o ne asmeninio patikimo.

6. Mažumos įžvalga: Originalios, bet anksti nesuprastos idėjos išsaugomos ateičiai.

7. Refleksija: Analizuojamas rezonansas ir formuluojamas naujas klausimas kitam ciklui.

Mokytojo evoliucija: Pažinimo aplinkos architektas

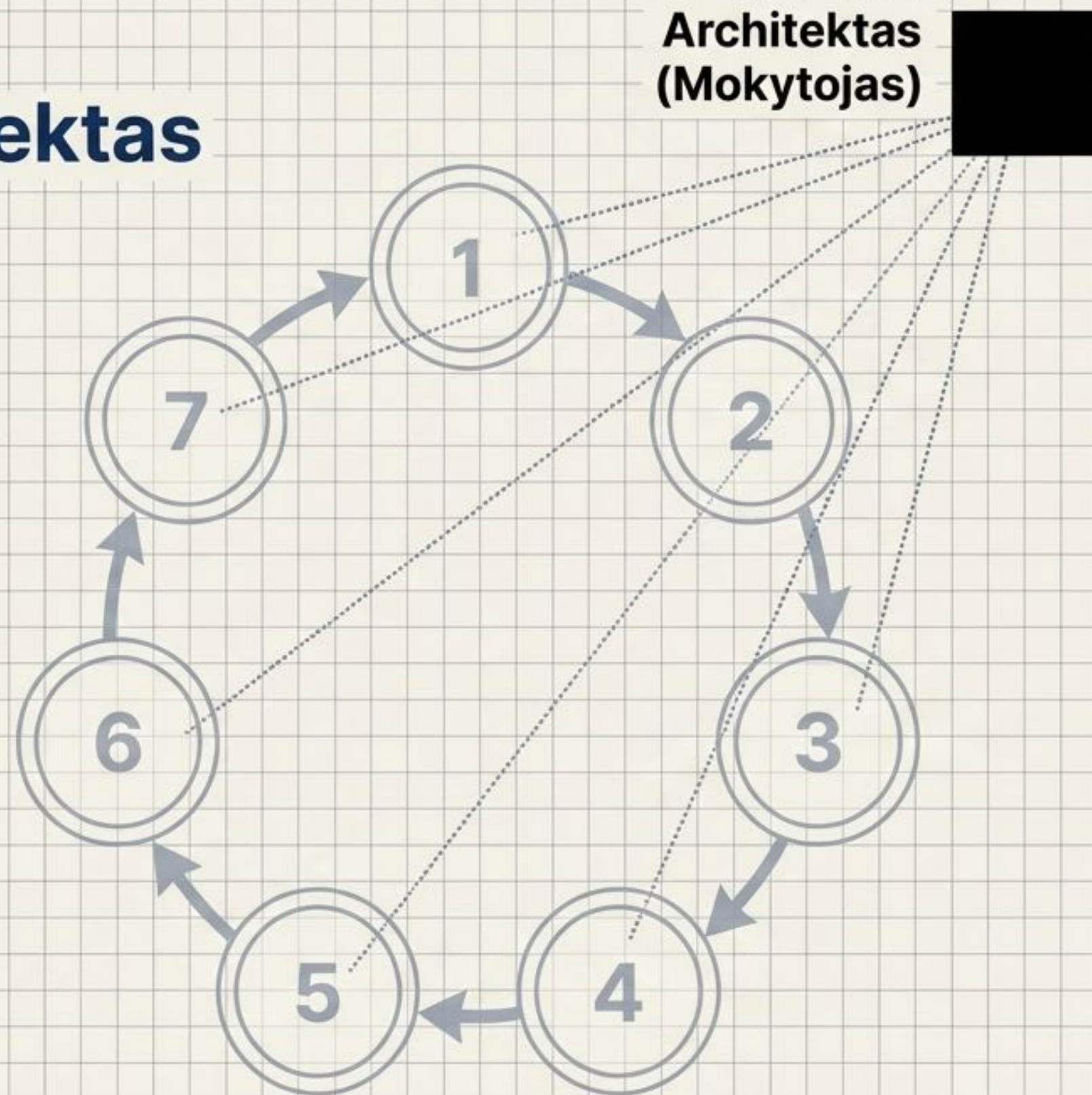
Mokytojas nepraranda vaidmens – jis transformuojasi iš atsakymų davėjo į proceso kuratorių. Atsakymas gimsta ne mokytojo galvoje ir nėra perduodamas kaip baigtas turinys.

Padedą tiksliai suformuluoti problemą.

Užtikrina šaltinių ir sąvokų kokybę.

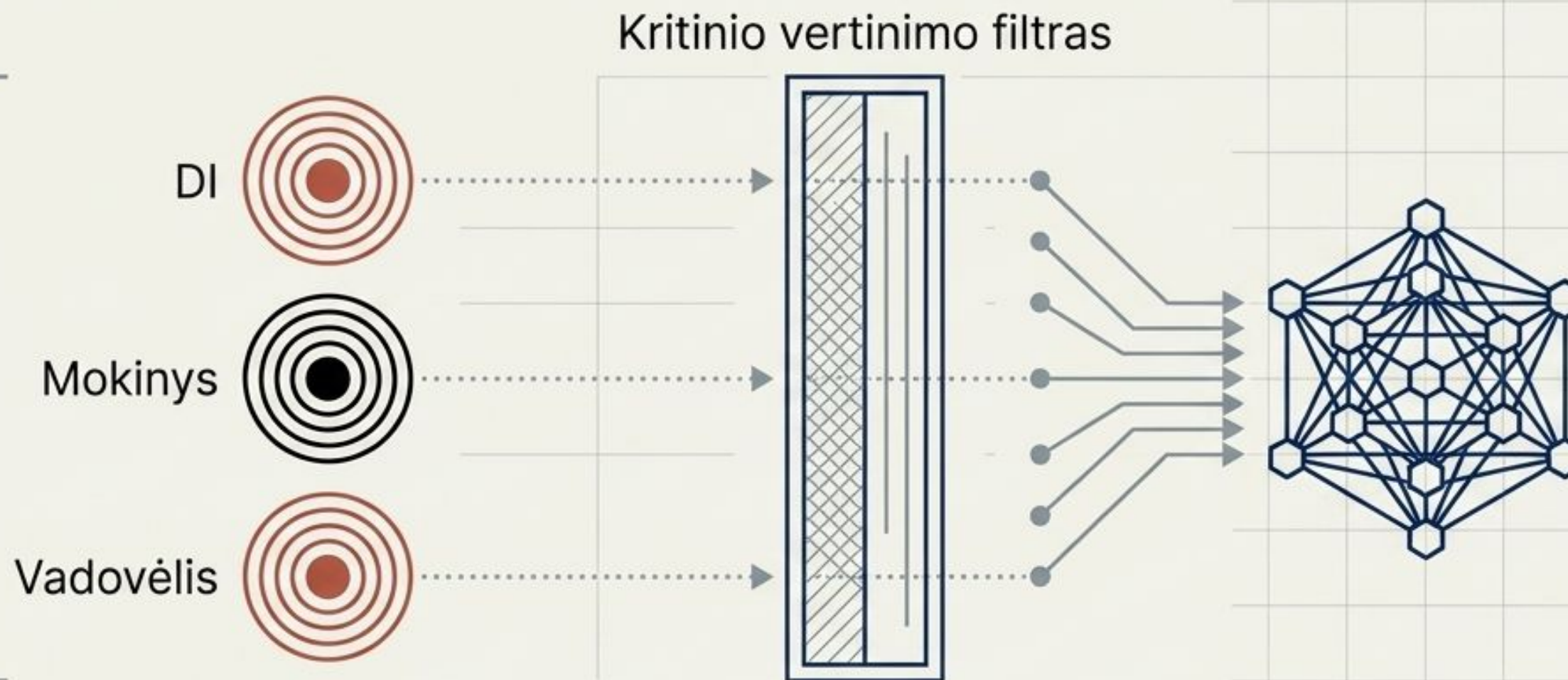
Pastebi, kokių kompetencijų trūksta tinkle.

Inicijuoja naują tyrimo ciklą.

Dirbtinis Intelektas – Ne naujas autoritetas, o generatorius

DI kalba užtikrintai, sukurdamas išminties regimybę, tačiau neturi moralinės atsakomybės. Jis ne užima mokytojo vietą, o padidina alternatyvų įvairovę.

DI atsakymai privalo patekti į tą patį kritinio vertinimo lauką kaip mokytojo, mokinio ar vadovėlio teiginiai.

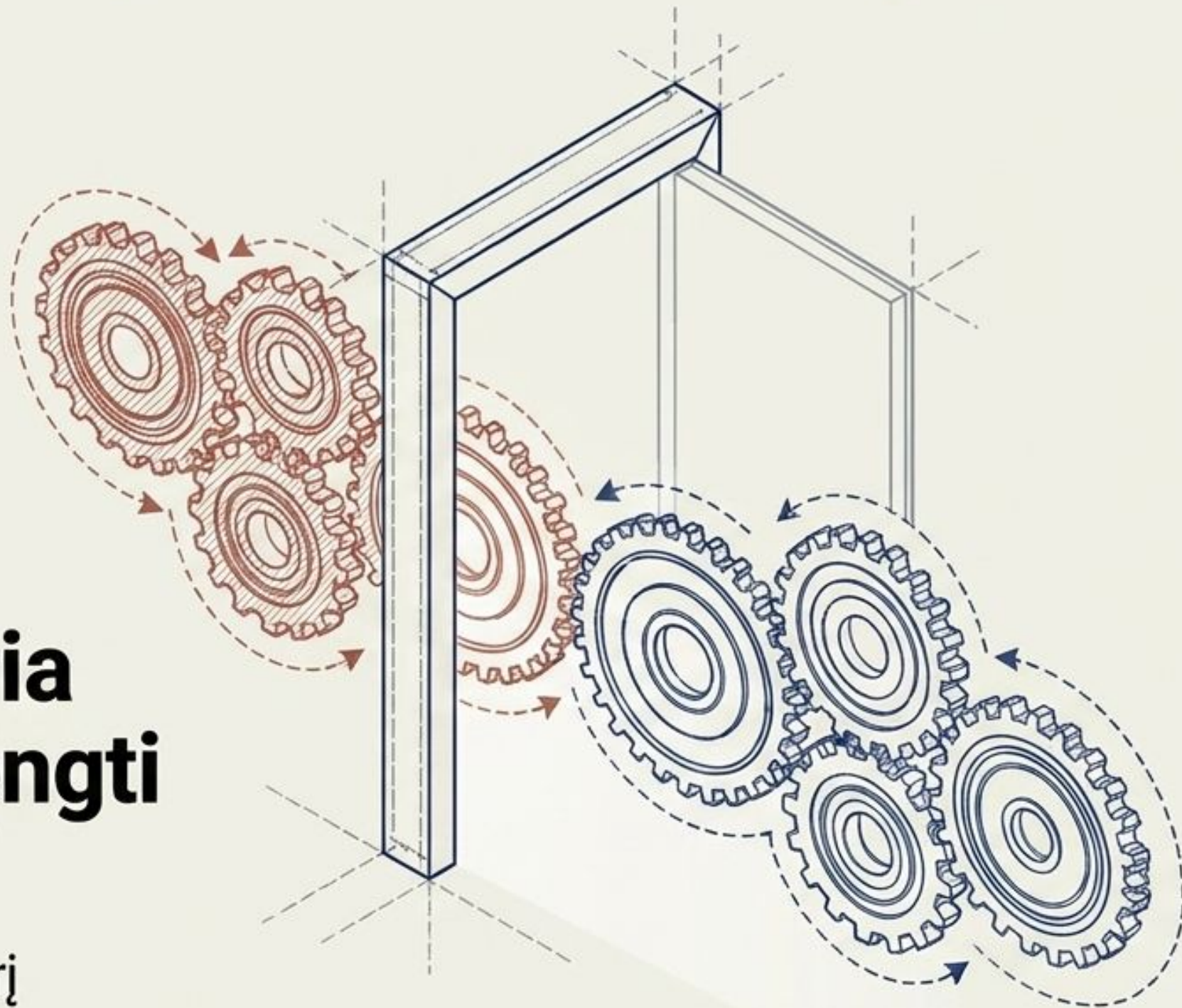
Problema kyla tik tada, kai atsakymo gavimą iš ekrano mokinys supainioja su žinojimu, o mokykla nesukuria erdvės jo patikrinimui.

Sisteminis lūžis: Nuo malonės prie nuolatinės funkcijos

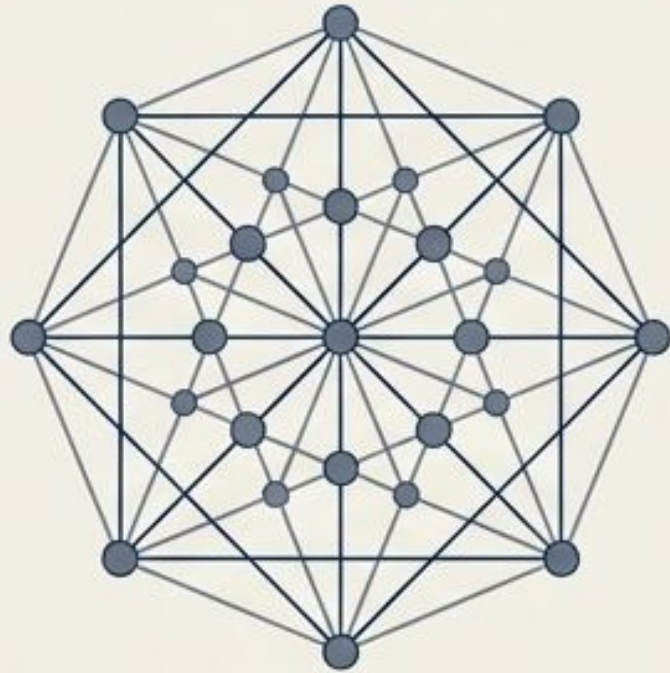
Gyvas horizontalumo momentas, kai mokinys pataiso mokytoją, neturi priklausyti nuo vienkartinės drąsos ar asmeninio pasitikėjimo. Grįžtamasis ryšys turi tapti nuolatine sistemos funkcija.

„Geras mokytojas atveria duris, bet pro jas turi žengti visa švietimo sistema.“

Klasės protas tampa protingesnis už bet kurį atskirą jos narį – taip pat ir už patį mokytoją.

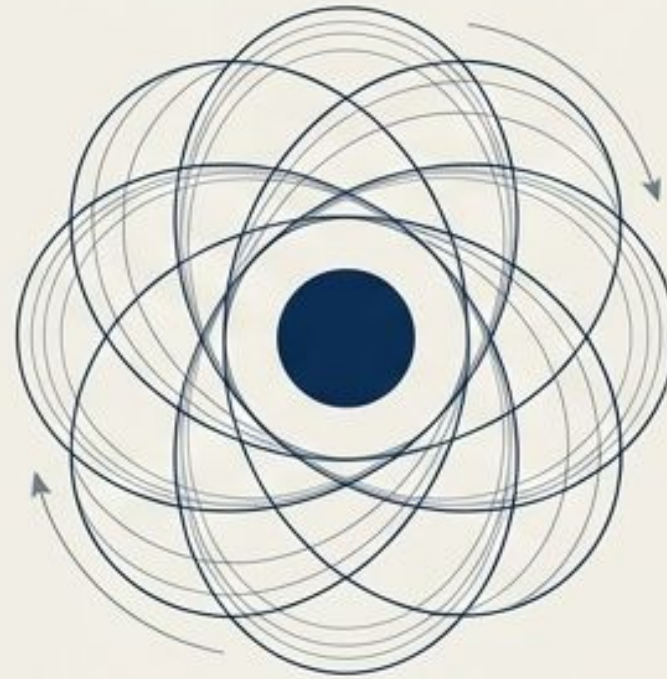

Kertinės koncepcijos

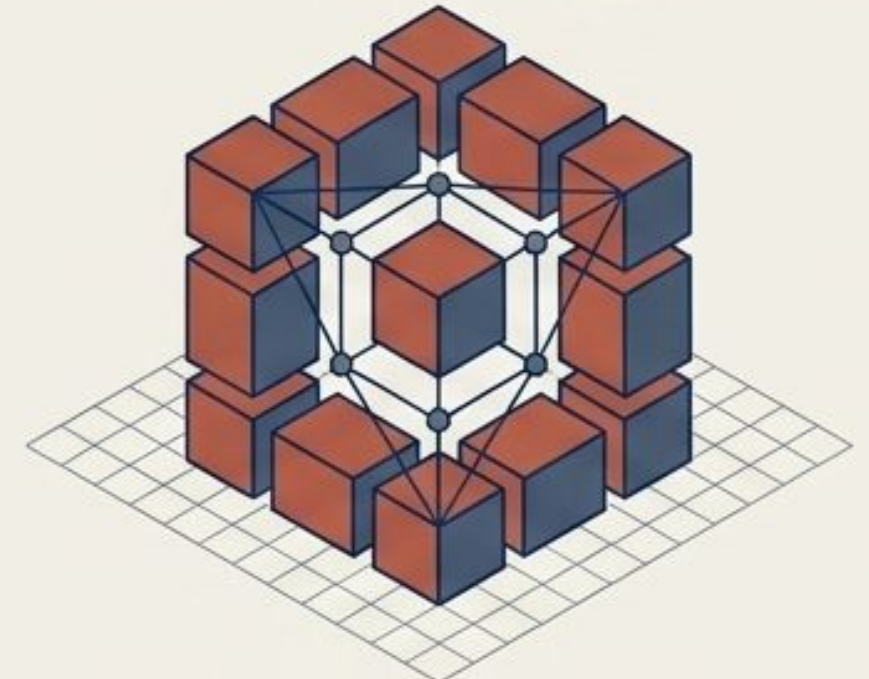
Posthierarchija:

Aplinka, kurioje koordinavimas ir kompetencija išlieka, tačiau galutinio sprendimo nepasisavina vienas pozicinis centras. Galia išskaidoma.

Kolektyvinis intelektas:

Bendras žinojimas, suformuotas interaktyvioje aplinkoje siūlant sprendimus ir anonimiškai vertinant kitų pasiūlymus.

Pažinimo Architektūra:

Modelis (kaip METACON platforma), paverčiantis mokinius iš apklausiamų objektų lygiaverčiais pažinimo dalyviais.